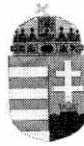

Az Egri Törvényszék mint másodfokú bíróság
1.Pf.20.070/2019/8. szám

1

Az Egri Törvényszék mint másodfokú bíróság

_____, eljáró ügyvéd: _____ s) által képviselt **Lombard Lízing Zrt.** (6720 Szeged, Somogyi Béla út 19. szám alatti székhelyű) **felperesnek** – dr. Kisházi János ügyvéd (3300 Eger, Fadrusz út 20/B.) által képviselt _____ a alatti lakos) **alperes** ellen 1.527.416.-Ft kölcsöntartás és járulékai iránt a Gyöngyösi Járásbíróság előtt folyamatba tett perében a 2019. évi január hó 16. napján 1.P.20.451/2017/35. szám alatt meghozott ítélet ellen az alperes által benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

Í T É L E T E T:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és a keresetet elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 237.193.-Ft (Kettőszázharminchétezer-százkilencvenhárom) mindkét fokú perköltséget.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S

I.

A felperes mint hitelező és az alperes mint adós között 2007. május 7-én gépjármű megvásárlásának finanszírozására kölcsönszerződés jött létre, amely alapján a hitelező 2.966.500.-Ft pénzüsszeget bocsátott rendelkezésre. A szerződés tartalmazta a mértékadó devizanemet (CHF), a havi törlesztőrészlet összegét (33.831.-Ft), a futamidőt (120 hónap), az összes törlesztőrészlet összegét (4.059.720.-Ft), valamint az alperes azon nyilatkozatát, hogy az általa választott elszámolás módja a „fix deviza konstrukció”. Az alperes kijelentette, hogy a kölcsönszerződésben és az annak hátoldalán lévő üzletszabályzatban (HIT/2006.05.31.) foglaltakat megismerte, megértette és azokat a szerződés aláírásával magára nézve kötelezőnek ismeri el.

Az üzletszabályzat I.7. pontjában a fix deviza konstrukció fogalmát, I.17. pontban a mértékadó devizanemet, I.22. pontjában az árfolyamot, I.23. pontjában a rendkívüli árfolyam eseményt, I.24. pontban a mértékadó árfolyamot és a I.25.b. pontjában a kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) fogalmát rögzítették. Ez utóbbi szerint a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napjának aktuális devizaeladási árfolyamváltozásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbség: kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség X ((fizetési esedékesség napján aktuális devizaeladási árfolyam / mértékadó árfolyam) – 1.)

Az üzletszabályzat V.6. pontja értelmében, amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt mértékadó devizanem nem magyar forint, a kölcsönszerződés devizalapú szerződés, amely esetben a kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatot. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke Euro esetében a mindenkor intervenció sáv

nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és keresztárfolyamának változása.

A felperes a kölcsönszerződést 2015. szeptember 23. napjára felmondta.

II.

A felperes módosított kereseti kérelmében kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítását kérte akként, hogy az induló ügyleti kamat éves %-os mértékét a bíróság 7,55 %-ban rögzítse és a régi Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 198. §, 204. § és 523. § alapján kötelezze az alperest 1.527.416.-Ft kölcsöntartozás, 8.210.-Ft késedelmi kamat és 1.486.427.-Ft után 2017. március 15-től a kifizetésig a mindenkori jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő késedelmi kamat megfizetésére.

Az alperes kereseti ellenkérelme – hivatkozva a kölcsönszerződés létre nem jöttére, valamint annak több semmisségi okból fennálló érvénytelenségére – a kereset elutasítására irányult. Hivatkozott arra, hogy a kölcsönszerződés azért nem jött létre, mert a szerződő felek között az ügyleti kamatban nem jött létre megállapodás. Az ügyleti kamattal kapcsolatos kikötés pedig az rPtk. 209/A. § (2) bekezdés alapján semmis, miután azt nem foglalták írásba, a kölcsönszerződés érvénytelen a rPtk. 218. § (1) bekezdése miatt is. Az ügyleti kamat éves %-os mértéke vonatkozásában pedig ellenezte a szerződés érvényessé nyilvánítását. Utalt arra, hogy a kölcsönszerződésben rögzített THM mértéke sem valós adatokat rögzített. Hivatkozott továbbá arra, hogy a kölcsönszerződés abból az okból is érvénytelen az rPtk. 209/A. § (2) bekezdése alapján, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázattal kapcsolatosan nem tartalmazott világos és érthető tájékoztatást, valamint az ügyleti kamat meghatározása sem volt világos és érthető.

III.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a kölcsönszerződés érvénytelen és akként nyilvánította érvényessé, hogy az éves ügyleti kamat mértéke 7,55 %. Kötelezte az alperest, hogy 15 nap alatt fizesse meg a felperesnek 1.527.416.-Ft-ot, 8.210.-Ft késedelmi kamatot, továbbá 1.486.427.-Ft kamatalap után 2017. március 15-től 2018. december 31-ig 1,8%, míg 2019. január 1-től a kifizetés napjáig a mindenkori jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő mértékű késedelmi kamatot.

Az elsőfokú bíróság az ítélet indokolásában arra a következtetésre jutott, hogy a kereseti ellenkérelemben foglaltakkal szemben a kölcsönszerződés az rPtk. 523. § (1) bekezdése alapján - figyelemmel a 205 § (2) bekezdésére - létrejött. Egyedi kölcsönszerződésben mértékadó devizanemként svájci frankot kötöttek ki. A felek a szerződésben a kamat összegét meghatározták, figyelemmel a Kúria 1/2016. PJE határozat IV/2. pontjában foglaltakra is. Rögzítette továbbá, hogy az ügyleti kamatnak nemcsak a százalékos, hanem a jelen kölcsönszerződés szerinti meghatározásra is megfelelt a régi hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 213. § e) pontjában foglaltaknak, a szerződésben feltüntetett teljes hiteldíjmutató és tájékoztatást nyújtott az alperes számára.

Az elsőfokú bíróság a Kúria 6/2013. PJE határozat 4. pontja alapján megállapította a szerződés érvénytelenségét, azonban az érvénytelenségi okot kiküszöbölhetőnek minősítette, mert a rendelkezésre álló adatok alapján a kamat mértéke megállapítható volt évi 7,55 %-ban. Az árfolyamváltozásból eredő tájékoztatás világossága és érthetősége tekintetében - figyelemmel a Kúria 2/2014. PJE határozatában foglaltakra is - az elsőfokú bíróság az autókereskedő alkalmazottja tanúvallomása alapján arra a meggyőződésre jutott, hogy az alperes az értékesítőn keresztül a szükséges tájékoztatást az árfolyamkockázatot illetően megkapta és a szerződés részévé vált általános szerződési feltételek is több ponton egyértelmű utalást tartalmaztak az

árfolyamkockázatra: V.6. és a I.23., I.25. és I.11. pontból felismerhetővé tette azt, hogy nemcsak a mértékadó devizanem árfolyama emelkedhet vagy csökkenhet, hanem az árfolyamváltozás maga után vonja a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének a változását is. E körben hangsúlyozottan értékelte a rendkívüli árfolyameseményről rendelkező szerződési kikötést.

IV.

Az **alperes fellebbezésében** az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával a kereset elutasítását kérte. A szerződés érvényessé nyilvánítását jogszabályellenesnek minősítette, mert megszűnt szerződés esetén arra nem kerülhetett volna sor, továbbá a szerződés érvénytelenségére csak a fogyasztó érdekében lehetett volna hivatkozni az rPtk.209/A. § (2) bekezdés alapján. A felperes módosított kereseti kérelmében pedig nem kérte a szerződés érvénytelenségének a megállapítását, pedig kizárólag ebben az esetben kerülhetett volna sor a szerződés érvénytelensége jogkövetkezményének alkalmazására. Vitatta továbbá azt is, hogy az ügyleti kamat százalékos mértékét helyesen rögzítette az elsőfokú bíróság figyelemmel a THM mértékére.

Hivatkozott továbbá arra, hogy a szerződés az rPtk.218. § (1) bekezdés alapján alaki jogból is érvénytelen, amennyiben az rHpt.213. § (1) bekezdésében rögzített valamely lényeges elem írásba foglalása hiányzik. Alaki okból semmis szerződés érvényessé nyilvánítása pedig nem lehetséges. Utalt továbbá arra, hogy az ügyleti akarat hiányát a bíróság érvényessé nyilvánítás keretén belül sem pótolhatja.

Változatlanul hivatkozott fellebbezésében arra, hogy az ügyleti kamatra vonatkozó rendelkezései a kölcsönszerződésnek az rPtk. 209. § (1) bekezdése alapján tisztességtelenek. A kamatfizetési kötelezettség tartalmának megismerése aránytalan terhet rótt a fogyasztókra, és mivel az ügyleti kamat mértéke a főszolgáltatás körébe tartozik, az a szerződés teljes érvénytelenségét eredményezi. Az ügyleti kamat meghatározása nem volt világos és érthető. A THM mértékéből sem lehetett következtetni annak éves százalékos mértékére. Hivatkozott továbbá arra, hogy a THM mértéke is valótlán és helytelen volt a szerződésben. Utalt továbbá arra, hogy az rHpt.213. § (1) bekezdés szerinti semmisségi ok relatív semmisség. Ennek értelmében arra csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni. A szerződés érvényessé nyilvánítását kizárja az rPtk. 205/B. § (1) bekezdése is. A fellebbezésében változatlanul hivatkozott az árfolyamváltozásból eredő kockázattal kapcsolatos tájékoztatás világossága és érthetősége körében a szerződési feltétel rPtk. 209/A. § (2) bekezdés szerinti tisztességtelenségre. Arra hivatkozott, hogy az üzletszabályzat V.6., I.17.,22, 23, 25. pontjai információt nem nyújtottak az árfolyamkockázatról. Hivatkozott az Európai Unió Bírósága C-186/16., C-51/17. számú ügyekben született ítéletekre, valamint a tanács 93/13 EGK irányelv IV. cikk (2) bekezdésében foglaltakra. Utalt továbbá a felperes tanúbizonyításával kapcsolatosan arra, hogy árfolyamkockázatot szóban nem lehetett feltárni, azt az rHpt. 230. § (7) bekezdésében foglalt követelményeknek megfeleltetni nem lehetett, mert a fogyasztó aláírással azt nem láthatta el.

A felperes **fellebbezési ellenkérelmében** az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság nem a szerződő felek akaratát pótolta, az ügyleti kamat tekintetében a felek között megállapodás volt, annak mértéke a szerződésből megállapítható. Az érvénytelenségi oka kizárólag az induló ügyleti kamat éves százalékos mértéke feltüntetésének hiánya volt, amely érvénytelenségi okot az elsőfokú bíróság a szerződés érvényessé nyilvánításával orvosolt. Az induló összes kamat megegyezett az összes törlesztőrészlet és a folyósított tőke különbségével. Az induló ügyleti kamat nominális formában történő meghatározása kézzel foghatóbb és átláthatóbb tájékoztatást nyújtott. Hivatkozott továbbá arra, hogy a fellebbezésben foglaltakkal szemben a THM mértéke helyes volt, abból az ügyleti kamat mértékére következtetést nem lehetett levonni.

A felperes változatlanul hivatkozott a szerződéskötéskor közreműködő tanú vallomására, amely alapján megfelelő tájékoztatást kapott az alperes az árfolyamváltozásból eredő kockázattal kapcsolatosan és rögzítette, hogy az Európai Unió Bírósága C-51/17. ügyben hozott ítélet lényegét

tekintve a korábbi bírósági gyakorlatot erősítette meg. A C-186/16. számú ítélet maga is a C-26/13. számú ítéletben foglaltakra utal vissza, mely értelmezés beépítésre került a Kúria 2/2014. PJE határozatába. Hangsúlyozta, hogy a devizaárfolyam változásának iránya és mértéke nem volt erőre látható és kiszámítható. Ezzel kapcsolatosan tájékoztatást nyújtani nem kellett.

Az alperes 1.Pf.4. és 6., míg a felperes Pf.5. és 7. sorszámú beadványaiban a kölcsönszerződés és annak részévé vált általános szerződési feltételek releváns részei egybevetésére és a tanúvallomására figyelemmel is fenntartotta az árfolyamváltozásból eredő kockázattal kapcsolatos tájékoztatás világossága, érthetősége tekintetében korábbiakban előadott álláspontját, valamint az ügyleti kamat éves százalékos mértéke tekintetében a szerződés érvényessé nyilvánításával összefüggő következtetését.

V.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét az rPp. 253. § (3) bekezdése alapján a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között az rPp. 256/A. § (1) bekezdés f) pontja és (3) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta felül és a **fellebbezést megalapozottnak találta**.

Az elsőfokú bíróság a jogvita elbírálásához szükséges tények megállapításához a bizonyítást lefolytatta. A bizonyítás eredményéből (a rendelkezésre álló okirati bizonyítékokból) okszerűen állapította meg a szerződés és annak szerződésévé vált általános szerződési feltételek tartalmával összefüggésben a tényállást, iratellenességet az nem tartalmaz. Az ügy érdemi elbírálására kiható elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megsértésére a másodfokú eljárás során a felek nem hivatkoztak, azt a másodfokú bíróság maga sem észlelt. A másodfokú bíróság a Pp. 253. § (1) bekezdése alapján ezért az ügy érdemében hozta meg a döntését.

Az elsőfokú bíróság helyesen rögzítette ítélete indokolásában, hogy a kereseti ellenkérelemben foglaltakkal szemben a szerződés létrejött. A szerződés létrejöttével kapcsolatosan az rPtk.205. § (2) bekezdéséből kellett kiindulni, amely szerint ahhoz a feleknek a lényeges, valamint a bármelyikük által lényegesnek minősített kérdésekben való megállapodás volt szükséges és nem kellett megállapodni olyan kérdésekben, amelyeket jogszabály rendezett. Helyesen minősítette az elsőfokú bíróság a felek közötti szerződést az rPtk. 523. § (1) bekezdés szerinti kölcsönszerződésnek, amely alapján meghatározott pénzüsszeget köteles a hitelező az adós rendelkezésére bocsátani, az adós pedig köteles volt a kölcsön összegét a szerződés szerint visszafizetni. A szerződő felek megállapodtak a kölcsön összegében, valamint az ügyleti kamat mértékében is. A jogszabályi tilalom hiányában a felek szabadon rögzítették a kölcsöntartozás kirovó pénznemét idegen pénznemben (szabad elszámolás elve). A felek között devizaalapú kölcsönszerződés jött létre, mert a kölcsönt devizában határozták meg, ugyanakkor a hitelező a kölcsönt forintban volt köteles folyósítani, az adós pedig forintban volt köteles azt törleszteni, tehát mind a hitelező, mind az adós a devizában kirótt pénztartozást forintban volt köteles leróni. Ez a megoldás tekinthető az rPtk. 231. § (1) bekezdésében tételesen is rögzített főszabálynak, amelytől a felek a diszpozitívás elvéből adódóan szabadon eltérhettek. Az rPtk. 234. § (2) bekezdése szerint a más pénznemben meghatározott tartozás a fizetés helyén és idején érvényben lévő árfolyam alapulvételével kell átszámítani. A felek között kölcsönös és egybehangzó akaratnyilatkozat keletkezett az ügyleti kamat tekintetében is, kétséget kizáróan megállapítható az, hogy a hitelező nem ingyenesen, ellenszolgáltatás nélkül bocsátotta a pénzüsszeget az adós rendelkezésére. Az adós a futamidő lejártával nemcsak a kölcsön tőkeösszegét volt köteles a hitelezőnek visszafizetni, hanem mindemellett az ügyleti kamat mértékét is, amely kétségtelenül megállapítható volt a kölcsönszerződés egyedi részéből, amely tartalmazta az összes törlesztőrészlet összegét 4.059.720.- Ft-ban. A kölcsönszerződés lényeges szerződési elemei tekintetében a kölcsönös és egybehangzó akaratnyilatkozatra utalt az is, hogy a szerződés kötést követően a felperes az alperes rendelkezésre bocsátotta a vételárhoz szükséges kölcsönösszeget és az alperes megkezdte a kölcsöntartozás

törlesztését a kölcsönszerződésben foglaltaknak megfelelően. A kölcsönszerződés létrejöttéhez nem szükséges a kölcsönszerződés írásba foglalása, az alakiság esetleges megsértését a szerződés érvénytelensége körében lehet értékelni.

Az adós egyedi kölcsönszerződésben rögzített nyilatkozatából megállapíthatóan a HIT/2006.05.31. számú üzletszabályzat mint általános szerződési feltétel az rPtk. 205/B. § (1) bekezdése alapján a kölcsönszerződés részévé vált. A felperes az alperes számára azt megismerhetővé tette, az alperes pedig azt elfogadta. Az rPtk. 205/C . § -ban rögzítetteket jelen esetben alkalmazni nem kellett, mert az általános szerződési feltételek az egyedi szerződési feltételekhez képest eltérő rendelkezést nem tartalmaztak. Az rPtk. 205/D. § (2) bekezdése alkalmazása sem volt indokolt a devizaalapú kölcsönszerződés esetén, mert a szerződés megkötésekor sem tért el a szokásos szerződési gyakorlattól és a szerződésre vonatkozó rendelkezésektől lényegesen. Így külön figyelemfelhívó tájékoztatásra és az alperes kifejezett elfogadásra szükségtelen volt.

Az írásbafoglalt szerződésben a kölcsönszerződés ügyleti kamata éves mértékének feltüntetésének hiánya nem a szerződés létrejöttével, hanem annak érvényességével kapcsolatos kérdés, amely tekintetében az elsőfokú bíróság érdemben helyesen foglalt állást: az rHpt.213. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott követelmények teljesítésének elmulasztása, az ügyleti kamat éves százalékos mértéke feltüntetésének elmaradása a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségét eredményezi. Ezen érvénytelenségi ok tekintetében a felek között vita nem volt, tekintettel arra, hogy a felperes keresetét módosítva maga kérte a szerződés érvénytelensége jogkövetkezményének alkalmazását.

Az elsőfokú bíróság érdemben elbírálta az alperes azon érvénytelenségi kifogását is, amelyben tisztességtelennek minősítette az alperes a pénztartozás idegen pénznemben történő kikötését, az árfolyamváltozásból eredő kockázattal kapcsolatos tájékoztatás világossága és érthetősége hiányára tekintettel.

Az elsőfokú bíróság indokolásával szemben ezen érvénytelenségi okból is semmis volt a perbeli kölcsönszerződés: Az rPtk.205. § (3) bekezdésében rögzített szerződéskötés kori együttműködési és tájékoztatási kötelezettséget az rHpt. 203. §-a akként konkretizálta, hogy fel kellett tárni a szerződési ügyletből az ügyletet érintő kockázatot, amelynek tudomásul vételét az ügyfél az aláírásával igazol.

Az rHpt.203. § (7) bekezdés a) pontja értelmében a kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztőrészletre.

A perbeli kölcsönszerződés, valamint annak részévé vált általános szerződési feltételek kockázatfeltáró nyilatkozatot – tehát az árfolyamkockázat ismertetését és annak hatását a törlesztőrészletre – külön nem tartalmazták. Az rHpt.203. §-a azonban jogszabálysértésként a szerződés szankcióját nem rögzítette. Az rHpt-n kívüli külön ágazati jogszabályban rögzített jogszabálysértés a szerződés érvénytelenségét kizárólag abban az esetben eredményezhette volna, ha az adott jogszabály kifejezetten ezt a szankciót fűzi a jogszabályi rendelkezéshez. A jogszabályi rendelkezésből sem volt egyértelműen megállapítható az, hogy a normasértés jogkövetkezménye a szerződés érvénytelensége. Külön kockázatfeltáró nyilatkozat hiányában ezért nem volt mellőzhető jelen esetben annak vizsgálata, hogy a devizaalapú kölcsönszerződésből eredő tartozás idegen pénznemben történő meghatározására vonatkozó szerződési kikötés tisztességtelen volt-e vagy sem.

Az rPtk. 209. § (4) bekezdése kimondja, hogy a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a főszolgáltatást megállapító, valamint a szolgáltatás – ellenszolgáltatás mértékét meghatározó szerződési kikötésekre. Az rPtk. 2009. május 22-től hatályos módosítása nyomán az rPtk. 209. § (4) bekezdése szerint az általános szerződési feltételek és a fogyasztói szerződésben rögzített egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel

tisztességtelenségét önmagában az is megalapozza, ha a feltétel nem világos vagy nem érthető. Ez a rendelkezés az Európai Unió Bírósága C-21/13. számú ügyben hozott ítéletben is hangsúlyozott irányelv – konform értelmezés nyomán alkalmazandó, mert a belső jog egyetlen szabályából sem volt levezethető az, hogy nem megfelelően átültetett irányelv érthetőségre, világosságra vonatkozó szabályai nem alkalmazhatóak. Az érintett rendelkezés pedig a Tanács a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 1993. (IV.5.) 93/13. EGK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 4. cikk második bekezdésén alapult. Az érvénytelenségi ok elbírálása tekintetében tehát annak volt döntő jelentősége, hogy világosak és érthetőek voltak-e az árfolyamváltozás következményei viselésével összefüggő főszolgáltatást megállapító szerződési kikötések, figyelemmel a Kúria 2/2014. PJE határozat 1. pontjában fűzött indokolásra is: tehát azt kellett vizsgálni, hogy a felperesi jogelőd által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt-e az átlagos fogyasztói mércén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és az árfolyam reá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa.

Az Irányelvnek mint az európai jog részének egyes elemei értelmezésével összefüggésben nem volt figyelmen kívül hagyható az Európai Unió Bírósága C-26/13. számú, valamint C-51/17. szám alatt született ítélete, amelyekből levonható volt az a következtetés, hogy nem kizárólag azt kellett értékelni a szerződési feltétel világossága és érthetősége tekintetében, hogy az érintett feltétel nyelvtani szempontból érthető-e a fogyasztó számára, hanem azt is, hogy a szerződés átlátható jelleggel feltüntette-e az érintett feltételben meghatározó külföldi pénznem átváltási mechanizmusának konkrét működését, valamint az a mechanizmus, hogy a kölcsön folyósítására vonatkozó többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszonyt oly módon, hogy a fogyasztónak módjában álljon egyértelműen az érintett szempontok alapján értékelni a számára ebből eredő gazdasági következményeket. Tehát a fogyasztó ne csak arra legyen képes, hogy a nemzeti fizetőeszköz kölcsön nyilvántartásba vétele szerint a devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudni egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségre gyakorolt esetlegesen jelentős gazdasági következményeit is. Mindezen európai jog értelmezéséből is következik az, hogy nem fogadható el a tájékoztatási kötelezettség teljesítésének, ha a fogyasztó több külön okiratban szereplő szerződési feltétel együttes értelmezése több rendelkezés egybevetése alapján csak kikövetkeztetni tudja az árfolyamkockázat mibenlétét, a fizetési kötelezettségre gyakorolt hatását, amelyből a szerződési feltételek összetett nem áttekinthető szerkezeti kialakítása miatt az árfolyamkockázattal kapcsolatos összefüggéseket az eltérő helyen lévő kikötések felkutatásával és értelmezésével magának a fogyasztónak kell megkísérelnie azonosítani és felismerni, az általános szerződési feltételek kikötései nem tekinthetőek világosnak és egyértelműnek.

Jelen esetben a szerződő felek a kölcsönszerződés egyedi részében mértékadó devizanemként svájci frankot kötöttek ki, rögzítették továbbá, hogy az adós a fix deviza konstrukciót választotta az üzletszabályzat alapján a kamatváltozás I. és kamatváltozás II. elszámolási módjaként. Az üzletszabályzat V.6. pontjában egyértelművé tették, hogy mivel a mértékadó devizanem nem magyar forint, a kölcsönszerződés devizaalapú szerződés, amely esetében az adós vállalja az árfolyamváltozásból eredő kockázatot. Az árfolyamváltozásból eredő kockázatra kifejezetten az üzletszabályzat ezen pontja utal, azonban nem rögzíti annak konkrét tartalmát. Amennyiben a kirovó pénznem euró, felhívja a figyelmet arra, hogy az árfolyamváltozás lehetséges mértéke limitálható az intervenció sáv alapján, jelen esetben azonban CHF alapú kölcsönszerződésről volt szó és a V.6. pontja ezutóbbi esetben külön csak arra hívja fel a figyelmet, hogy további -tehát az árfolyamváltozásból eredő kockázaton túli- kockázatot jelent az adott deviza – tehát jelen esetben a CHF – és az Euro keresztárfolyamának változása.

Az üzletszabályzat I.25.b) pontjában meghatározták azt a képletet, amely alapján a hitelszerződésben rögzített devizanemben kifejezett tőketartozás forint ellenértéke megállapítható, figyelemmel a tőketartozás aktuális deviza árfolyamára, valamint a mértékadó árfolyamra, amelyet az üzletszabályzat I.24. pontja a mértékadó devizanem vételi árfolyamaként az egyedi

kölcsönszerződés létrejötte napján rögzített. Az üzletszabályzat további kifejezett tájékoztatást az árfolyamkockázattal kapcsolatosan nem tartalmazott. A képlet kizárólag ahhoz nyújtott segítséget, hogy azon szerződési kikötésre tekintettel, amely szerint a kirovó és lerovó pénznem a kölcsönszerződésben eltért, a tőketartozás milyen módon számítható ki. A szerződési kikötés érthetősége és világossága szempontjából azonban az átlagos fogyasztói mércén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára többlettájékoztatást nem tartalmazott. Nem lehetett annak minősíteni az elsőfokú bíróság ítéletében foglaltakkal szemben azt sem, hogy az üzletszabályzat I.23. pontja a rendkívüli árfolyamesemény fogalmát meghatározta.

A kölcsöntartozás kiszámíthatósága szempontjából tartalmazott rendelkezést az üzletszabályzat 11. pontja fix deviza konstrukcióra vonatkozó külön rendelkezései. Ennek 3.3. pontja szerint a kamatváltozás II. teljes összegét a hitelező az utolsó törlesztőrészlet esedékessége napjára számítja ki. E tekintetben volt jelentősége a rendkívüli árfolyameseménynek, ugyanis a 4. alpont szerint a hitelező jogosult az esedékessé vált törlesztőrészletekre jutó kamatváltozás II. -t a rendkívüli árfolyamesemény bekövetkeztét követően a kölcsönszerződés futamidejének lejártát megelőzően kiterhelni, míg ennek hiányában kamatváltozás II. megfizetése a 9.3.b. és c. pontja alapján az utolsó törlesztőrészlet esedékességét követően kerül sor. Az ügyleti kamat mértékének kiszámítására vonatkozó IV.4., valamint a mértékadó törlesztőrészletre vonatkozó szerződési kikötés, valamint valamennyi érintett szerződési rendelkezés összevetéséből az megállapítható, hogy a kölcsöntartozás összege, a törlesztőrészletek száma és a törlesztőrészletek összege a kölcsönszerződés megkötését követően mekkora összegű volt. Ez azonban önmagában nem elegendő ahhoz, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázattal kapcsolatos tájékoztatás a fogyasztó számára világos és érthető legyen. Az átlagos fogyasztói mércén keresztül megítélt konkrét fogyasztót nem igazította el abban, hogy milyen gazdasági következményei lehetnek annak, hogy a kölcsöntartozás kirovó pénznemét nem forintban, hanem idegen pénznemben határozták meg.

Az árfolyamváltozásból eredő kockázat konkrét lényegét, mibenlétét fizetési kötelezettségre gyakorolt hatását, továbbá azt, hogy a kockázatviselésnek nincs felső határa, az általános szerződési feltétel több különböző helyen nem áttekinthető szerkezetben szereplő, számos esetben egyébként is homályos megfogalmazású szerződési kikötés együttes értelmezése és egybevetése alapján az adós legfeljebb csak kikövetkeztetni tudta. Ez nem felel meg az átláthatóság ismertett követelményének, nem tekinthető világosnak és érthetőnek, amelyre tekintettel az rPtk.209. § (2) bekezdése is, figyelemmel a pénztartozás kirovó pénznemben történő meghatározását tartalmazó szerződési kikötés tisztességtelen az rPtk.209/A. § (2) bekezdésére tekintettel. Az elsőfokú ítéleti tényállásában helyesen nem rögzítette az elsőfokú bíróság az értékesítő gazdasági társaság alkalmazottja tanúvallomásában szereplő szóbeli tájékoztatás tényét, tartalmát, a tanú ugyanis általánosságban tudott nyilatkozni korábbi gyakorlatáról, valamint arról, hogy az árfolyamváltozással összefüggésben szóban milyen tartalmú tájékoztatást nyújtott, abból azonban kétséget kizáróan következtetni jelen konkrét esetre, arra, hogy annak alapján az alperes tudomására szóban milyen tartalmú tájékoztatás került, nem lehetett.

A főszolgáltatás körébe tartozó szerződési kikötés érvénytelenségére tekintettel a szerződés nem teljesíthető, a perbeli kölcsönszerződés ezért teljesen érvénytelen, amelyre tekintettel megszűnt a felperes jogosultsága arra, hogy a szerződésből eredő szolgáltatást követelje, az alperesnek pedig a kötelezettsége arra, hogy a szerződésből eredő kötelezettségeit teljesítse. A rendelkezési elvből következően ezen érvénytelenségi ok tekintetében az érvénytelenség jogkövetkezményét a bíróság hivatalból nem alkalmazhatta. A felperes kizárólag az általa is érvénytelenségi okként is megjelölt ügyleti kamat éves százalékos mértéke feltüntetése hiánya pótlása, orvoslása érdekében kérte a szerződés érvényessé nyilvánítását.

A másodfokú bíróság rögzíti azonban azt, hogy a fellebbezésben foglaltakkal szemben az elsőfokú bíróság jogszabálysértés nélkül nyilvánította érvényessé az rHpt.213. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott semmisségi ok következtében a perbeli kölcsönszerződést, tekintettel arra, hogy az ügyleti kamat mértékében a felek megállapodtak. Az érvénytelenségi ok kiküszöbölhető volt, az érvénytelenség lehetséges jogkövetkezménye közül az rPtk. 237. § (2) bekezdés alapján az érvényessé nyilvánítása volt indokolt, figyelemmel a Kúria 6/2013. PJE határozat 4. pontjában foglaltakra is. Az érvényessé nyilvánítás a szerződés megkötésére visszaható hatállyal orvosolja a szerződés érvénytelenségi okát adó fogyatékoságát, az érvénytelenség ezen jogkövetkezménye tekintetében annak nincs jelentősége, hogy a szerződés későbbi létszakában a kölcsönszerződés esetlegesen megszűnt.

Az elsőfokú eljárás során a felperes az ügyleti kamatszámítást elvégezte, annak eredményét csatolta. Abból kitűnően a perbeli kölcsönszerződés ügyleti kamatának mértéke évi 7,55 % volt, helyesen utalt a felperes a fellebbezési ellenkérelmében arra, hogy a törlesztőrészlet összegeinek a kölcsönszerződés egyedi részében történő rögzítése a fogyasztót megfelelően tájékoztatta arról, hogy a kölcsön tőketartozása megfizetésén túl milyen további többletkötelezettségei származnak ügyleti kamat fizetési kötelezettség formájában. Helyesen utalt a felperes fellebbezési ellenkérelmében arra, hogy a THM éves mértékének kiszámítása különbözött az ügyleti kamat mértéke meghatározása módjától. Az ügyleti kamat éves százalékos mértéke feltüntetésének hiánya az rHpt. 213.§ (1) bekezdés c) pontja szerinti érvénytelenségi okot eredményezett, abból egyúttal nem következett a szerződés rPtk. 218. § (1) bekezdése szerinti alaki érvénytelenség; az ellenszolgáltatást a szerződés ugyanis írásba foglaltan tartalmazta, az éves százalékos mérték e tekintetben nem a szerződés lényeges eleme.

A kölcsönszerződés az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjának megfelelően tartalmazta az éves százalékosban kifejezett teljes hiteldíjmutatót. Arra, hogy annak konkrét összege a kölcsönszerződésben helytelenül került feltüntetésre, az alperes fellebbezésében csupán utalt, tévedés vagy egyéb érvénytelenségi ok tekintetében azonban a kölcsönszerződést az alperes nem támadta meg. Pontos levezetést, indokolást nem is rögzített a tekintetben, hogy a THM mértékéből miért lehetne levonni azt a következtetést, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében rögzített ügyleti kamat mértéke hibás. A másodfokú bíróság megjegyzi, hogy a THM összege nem kisebb az elsőfokú bíróság ítéletében meghatározott ügyleti kamat mértékétől. Abból a fogyasztó tájékozódhatott arról, hogy a hitelező nem ellenérték nélkül nyújtotta a pénzösszeget részére. Nagyságrendileg sem különbözik az ügyleti kamat és a THM éves induló összege.

Az alperes kereseti ellenkérelmében rögzített érvénytelenségi kifogásában, valamint fellebbezésében utalt arra is, hogy az ügyleti kamat mértékét meghatározó szerződési kikötések is tisztességtelenek voltak az rPtk. 209/A. § (2) bekezdés alapján, tekintettel arra, hogy azok nem voltak világosak és érthetőek a fogyasztó számára. Ezen érvénytelenségi kifogást az elsőfokú bíróság érdemben nem bírálta el. Az ügyleti kamat tekintetében az rPtk. szerződéskötéskor hatályos 232. § -ából kell kiindulni, ennek (1) bekezdése szerint a szerződéses kapcsolatban – ha jogszabály kivételt nem tesz – kamat jár. Magánszemélyek egymás közti szerződési viszonyában kamat csak kikötés esetében jár. Ugyanezen § (2) bekezdése szerint a kamat mértéke – ha jogszabály kivételt nem tesz – megegyezik a jegybanki alapkamattal. A fizetendő kamat számításakor az érintett kamat naptári félévvel megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat irányadó az adott naptári félév teljes idejére. Az rPtk. 523. § (2) bekezdése mindezt akként konkretizálta, hogyha a hitelező pénzügyi intézet – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – az adós kamat fizetésére köteles. (bankkölcsön)

Jelen esetben a kölcsönszerződés nem magánszemélyek között jött létre, és az egyedi részből is megállapíthatóan ezen ellenszolgáltatás mellett nyújtotta a felperes a kölcsönösszeget az alperes

számára. Az rPtk. 232. § (2) bekezdése az ügyleti kamat mértéke tekintetében diszpozitív szabályt tartalmazott, amelytől a szerződő felek – mint ahogy jelen esetben is – eltérhettek.

Az ügyleti kamat fizetésére vonatkozó szerződési kikötés a fogyasztó számára akkor volt világos és érthető, amennyiben abból számára megállapítható volt, hogy azt ő köteles viselni, és az átlagos fogyasztói mércén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára is meghatározható volt az, hogy a kölcsöntartozás tőke részén túl mekkora többletkötelezettséget eredményez ez számára a szerződés megkötését követően. A fogyasztási és lakossági kölcsönszerződések esetében az rHpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján előírta az ügyleti kamat éves százalékos mértékének írásban történő rögzítését, amelynek elmulasztása esetén a semmisség jogkövetkezménye alkalmazását helyezte kilátásba.

Önmagában azonban ennek elmaradása nem eredményezi egyben az ügyleti kamatfizetési kötelezettséget meghatározó szerződéskötés tisztességtelenségét, amennyiben a szerződés egyéb kikötéseiből a fogyasztó számára világosan és érthetően meghatározott az, hogy mekkora összegű ügyleti kamat fizetésére köteles a fogyasztó. Jelen esetben fellebbezésében helyesen hivatkozik arra az alperes, hogy az ügyleti kamat konkrét mértékét az üzletszabályzat IV.4. pontjában rögzített képlet alapján lehetett kiszámítani. Az ügyleti kamatteher szempontjából azonban a világosság és érthetőség szempontjából megfelelő tájékoztatást nyújtott a felperes azáltal, hogy a fizetési kötelezettség körében a kölcsönszerződés egyedi részében a kölcsön összegén túl konkrétan rögzítette az összes törlesztőrészlet összegét, mindkettőt lerovó forint pénznemben, amelyből meghatározható volt a fogyasztó számára annak egybevetéséből, hogy a részére rendelkezésére bocsátott pénzüsszegen felül milyen további fizetési kötelezettsége származik ügyleti kamat formájában a kölcsönszerződés megkötése eredményeképpen. Mindebből adódik az, hogy az ügyleti kamat kikötését tartalmazó szerződési kikötés nem volt az rPtk. 209/A. § (2) bekezdés szerint tisztességtelen. Ezen érvénytelenségi kifogása megalapozatlan volt.

A másodfokú bíróság megjegyzi, hogy az alperes érvénytelenségi kifogásában rögzítettektől eltér annak vizsgálata – valamint más az alapul szolgáló jog és az annak alapjául szolgáló releváns tények köre is-, hogy tisztességtelen volt-e az ügyleti kamat egyoldalú megváltoztatását lehetővé tevő szerződési kikötés, amelyre érvénytelenségi kifogására az alperes nem hivatkozott. Azon érvénytelenségi okot a jogalkotó utóbb a jogalkotás eredményeképpen, valamint azon alapuló törvényi elszámolás alapján orvosolta, így azon érvénytelenségi ok konvalidálódott.

Tekintettel arra, hogy az alperes a kölcsöntartozás idegen pénznemben történő kikötését tartalmazó szerződési rendelkezés tisztességtelenségére vonatkozó érvénytelenségi kifogása az elsőfokú bíróság megítélésével szemben megalapozott volt, így a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét az rPp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a keresetet elutasította.

VI.

Az rPp. 78. § (1) bekezdése alapján a pervesztes felperest kötelezte a másodfokú bíróság a pernyertes alperes mindkétfokú perköltségének megfizetésére, amely a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, valamint (5) bekezdése alapján megállapított 115.000.-Ft mindkét fokú ügyvédi munkadíjból és 122.193.-Ft fellebbezési illetékből áll.

Dr. Németh Terézia s.k.
s.k.
a tanács elnöke

Dr. Gulyás István s.k.
előadó bíró

Dr. Oltai Kovács Krisztina
bíró